

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.766/2016/6. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Simon Tamás ügyvéd ügyintézője mellett a Budapesti számú Ügyvédi Iroda (címe) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű, II. rendű felperes neve (címe) II. rendű, kiskorú III.rendű felperes neve (címe) III. rendű és IV.rendű felperes neve (címe) IV. rendű felpereseknek, a dr. Maksa Csaba ügyvéd (címe) által képviselt alperes neve (címe) alperessel szemben kártérítés megfizetése iránt indított perében - melybe az alperes pernyertességének előmozdítása érdekében az ifjabb dr. Horváth Ferenc ügyvéd (címe) által képviselt Allianz Hungária Biztosító Zrt. (címe) beavatkozott - a Miskolci Törvényszék 25.P.21.062/2010/133. szám alatt meghozott és a 138. sorszámmal kijavított és kiegészített ítélete ellen az alperes részéről 136. sorszámmal előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

r é s z í t é l e t e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a nem vagyoni kártérítés iránti részében részben megváltoztatja, és az alperest terhelő marasztalás összegét az I. rendű felperes vonatkozásában 8 000 000 (nyolcmillió) Ft-ra, a II. rendű felperes vonatkozásában 6 000 000 (hatmillió) Ft-ra, a III. rendű felperes vonatkozásában 2 000 000 (kétmillió) Ft-ra, a IV. rendű felperes vonatkozásában pedig 500 000 (ötszázezer) Ft-ra és annak kamataira leszállítja. Mellőzi az alperes kötelezését a le nem rótt kereseti illeték és állam által előlegezett költség, valamint a felperesek javára perköltség fizetésére azzal, hogy ezen kereseti kérelem tekintetében a felek a saját költségeiket maguk viselik. Az elsőfokú ítéletet a vagyoni kártérítés iránti kereset vonatkozásában - a fellebbezési kérelem és fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

A részítélettel elbírált rész tekintetében a felek a fellebbezési eljárási költségeiket maguk viselik, míg a hatályon kívül helyezett rész vonatkozásában a felperesek és az alperes oldalán felmerült perköltség összegét egyaránt 300 000 (háromszázezer) Ft-ban, a beavatkozó oldalán pedig 100 000 (egyszázezer) Ft-ban állapítja meg.

A részítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

Az I. és a II. rendű felperesek házastársak, a III. és a IV. rendű felperesek a gyermekeik.

Az elsőfokú bíróság 93. sorszámmal közbelső ítélete ellen az alperes által előterjesztett fellebbezés folytán eljáró Debreceni Ítéltábla a Pf.I.20.028/2015/5. szám alatti közbelső ítéletével

az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét helybenhagyta azzal a pontosítással, miszerint az alperes teljes kártérítési felelősséggel tartozik a felpereseket amiatt ért kárért, hogy az alperes 2005. november 14. napján elmulasztott az I. rendű felperesnél képkalkulató és laborvizsgálatot végezni, valamint a 2005. november 27. napján elvégzett MR vizsgálatához képest öt nap késedelemmel került elvégzésre a műtét, és ezzel az I. rendű felperes gyógyulási esélyét csökkentette.

Az I. rendű felperes 2005. évet megelőzően a vele egy háztartásban élő II. és III. rendű felperesekkel, valamint a már különélő IV. rendű felperessel harmonikus, kiegyensúlyozott családi életet élt, alkalmanként a II. rendű felperes testvéreivel és azok családjával közösen szerveztek különböző szabadidős programokat.

Az I. rendű felperes korábban a **Sz C**-ban dolgozott, azonban a 2003. november 27. napján történt leszámolását követően a már korábban is folytatott kertészeti tevékenységgel foglalkozott. Három főliájuk volt, ahol paprikát, paradicsomot, karalábét, káposztát termeltek a piaci igények szerint. A **sz-i** piacon bevezetett standdal rendelkeztek, s gyakorlatilag folyamatosan volt eladnivalójuk a kertészetből, mivel a téli időszakban pl. fekete retket termesztettek, illetőleg tavasszal palántát árultak. Az I. rendű felperes a kertészetben - a gerincét terhelő rotációs kapa használatán kívül - lényegében minden munkát egyedül tudott végezni, a házimunkába is besegített a II. rendű felperesnek.

2005. évben a III. rendű felperes 11 éves volt, s ebben az évben született a B-en élő IV. rendű felperes gyermeke, akiket az I-III. rendű felperesek havonta egy-két alkalommal meglátogattak. A felperesek a szabadidejüket aktív kikapcsolódással, kirándulással töltötték. Ebben az időben egy Volkswagen gyártmányú kombi gépkocsit használtak, melyet a piaci áruszállításra is igénybe tudtak venni. Az I-II. rendű felperesek részt vettek a III. rendű felperes általános iskolai versenyein, a szülői értekezletekre a II. rendű felperes járt, azonban az I. rendű felperes is szívesen vett részt az iskolában tartott nyílt napokon. A felperesek a II. rendű felperes testvéreivel együtt ünnepelték a névnapokat, születésnapokat és a Karácsonyt.

2005. évet követően az I. rendű felperes betegsége miatt a felperesek élete megváltozott.

Az I. rendű felperesnél az alsó végtagok bénulása, azok fonákérzése, idegbénulás, az alsó végtagok izomzatának bénulása, vizelet- és székletvisszatartási zavar állt fenn. Segítségre van szüksége az öltözéshez, a tisztálkodáshoz, a WC használatához és a pelenkacseréhez. Önállóan tömegközlekedési eszköz igénybevételére nem képes. Az állapotromlás megelőzésére a II. rendű felperes segítségével napi rendszerességgel használ szobabiciklit és taposógépet, valamint tornázik. A betegség előtt meglévő autójukat 2007. július 6. napján lecserélték egy Opel Vectra típusú automata sebességváltós gépkocsira, aminek a vételára 810 000 Ft volt. A házukban meglévő öt darab magas küszöböt alacsonyabbra cserélték, akadálymentesítést készítettek az első bejáratnál lévő lépcsőhöz, és a fürdőszobával egy helyiségben lévő WC-t válaszfal és két ajtó elhelyezésével leválasztották.

Az I. rendű felperes idejét szinte kizárólagosan otthonában tölti, megszűntek a korábbi közös családi nyaralások, összejövetelek. A bénulásos tünetek kialakulásával okozati összefüggésben pszichés károsodást szenvedett el, ami jelenleg is eléri az egészségkárosodás szintjét. Pszichésen instabil, érzelmi-indulati labilitást, érzékenységet, szégyenérzetet, tehetetlenséget és ebből fakadó haragot, dühöt, gyűlöletet él meg. Hangulata nyomott, depresszív-szorongásos neurotikus tünetképzésben szenved. Szexuálisan, szomatikusan, pszichésen frusztrált, elkeseredett, reménytelen. Önértékelése, önbecsülése károsodott. Életvitelében mások segítségére szorul, önálló életvitelre nem képes. Állapota maradandó, végleges, abban javulás nem várható.

A II. rendű felperesnél ugyancsak pszichés károsodás alakult ki. A folyamatos többfelé megfelelés egy évtizede fennálló szükséglete kimerítette, saját magára kevés figyelmet tudott fordítani, figyelme a férjére és annak kiszolgálására irányul. Érzelmileg, fizikailag túlterhelt. Pszichés alkalmazkodó készsége gyengülőben van, energiakapacitási nehézséggel küzd. Pszichopatológias eltérése jó személyiség szerkezetének köszönhetően enyhe mértékű. Állapota végleges, abban javulás nem várható, azonban rosszabbodás az életkora előrehaladtával igen. A II. rendű felperes sorsszerű megbetegedései közül a gerinc idült elfajulásos megbetegedése és ennek az időnkénti fellángolásai gerincpanaszok formájában kialakulhattak és kialakulhatnak attól, hogy az I. rendű felperes helyett végzett háztartási és kerti munkák során fokozottan nehéz fizikai munkát végez. Összefüggés van ezen betegségek romlása és az I. rendű felperes gondozása között is, mert a gondozás során az I. rendű felperes részleges mozgatása is szükséges, ami nehéz fizikai munkának minősül.

A III. és a IV. rendű felperesek pszichés terhelést éltek át az I. rendű felperes tartós kórházi kezelése során, ám ez pszichés károsodást nem okozott.

Keresetükben az I. rendű felperes 12 000 000 Ft, a II. rendű felperes 7 000 000 Ft, a III. rendű felperes 4 000 000 Ft, a IV. rendű felperes pedig 2 000 000 Ft nem vagyoni kártérítés és késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Az I. és a II. rendű felperesek egymás között egyenlő arányban kérték kötelezni az alperest ápolás-gondozás címén 6 719 355 Ft, háztartási kisegítés címén 4 919 440 Ft, rezsi többletkiadás címén 1 609 000 Ft, közlekedési többletköltség címén 2 238 000 Ft, gyógytorna költsége címén 3 760 520 Ft, fejlesztő eszközök költsége címén 33 000 Ft, gépjármű vásárlás költsége címén 607 500 Ft, lakásátalakítás költsége címén 200 000 Ft, kulturális többletkiadás címén 382 950 Ft és késedelmi kamata, valamint 2016. április 1. napjától a jövőre nézve minden hónap 10. napjáig az I. rendű felperes élete végéig 213 950 Ft járadék megfizetésére, amely utóbbiból 81 000 Ft az ápolás-gondozás, 57 000 Ft a háztartási kisegítés, 37 500 Ft a gyógytorna költsége, 3450 Ft a kulturális többletkiadás, 20 000 Ft a közlekedési többletköltség, valamint 15 000 Ft a rezsi többletkiadása. A IV. rendű felperes az alperest közlekedési többletköltség címén 185 576 Ft és késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni.

Az alperes és a beavatkozó a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a 133. sorszám alatt meghozott és a 138. sorszám alatt kijavított, valamint kiegészített ítéletében kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül

- az I. rendű felperesnek 12 000 000 Ft-ot, a II. rendű felperesnek 7 000 000 Ft-ot, a III. rendű felperesnek 4 000 000 Ft-ot, a IV. rendű felperesnek 2 000 000 Ft-ot, valamint ezek után 2005. november 26. napjától járó késedelmi kamatát,
- az I és a II. rendű felpereseknek személyenként ○ 9 814 632 Ft-ot, és ez után 2011. május 29. napjától járó késedelmi kamatát, ○ 16 500 Ft-ot, és ez után 2006. augusztus 1. napjától járó késedelmi kamatát, ○ 303 750 Ft-ot, és ez után 2007. július 6. napjától járó késedelmi kamatát, ○ 100 000 Ft-ot, és ez után 2006. szeptember 1. napjától járó késedelmi kamatát, valamint
 - 2016. május 1. napjától, minden hónap 10. napjáig az I. rendű felperes élete végéig havi 106 975 Ft-ot.
- a IV. rendű felperes részére 185 576 Ft-ot, és ez után 2006. március 19. napjától járó késedelmi kamatát.

Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül a felperesek, mint egyetemleges jogosultak részére 1 986 398 Ft elsőfokú és 30 000 Ft másodfokú perköltséget, továbbá az államnak 900 000 Ft kereseti illetéket és 282 981 Ft perköltséget.

Határozatának indokolása szerint a jogerős közbenső ítélet eldöntötte a felelősség kérdését.

A késedelmesen elvégzett műtéti beavatkozás miatt az I. és a II. rendű felpereseknek sérült az egészséghez, míg valamennyi felperesnek a teljes és egészséges családban éléshez fűződő joguk.

Az I. rendű felperes betegsége olyan változásokat idézett elő a felperesek életében, amely az életminőségüket kedvezőtlenül befolyásolta. Akkor a III. rendű felperes 11 éves volt, s az I. rendű felperes bénulásával a család életében aktívan jelenlévő édesapát veszített el, s helyette önálló életvitelre nem képes édesapát kapott. Ez ugyanúgy elmondható a IV. rendű felperes esetében is, akinek életéből ugyancsak véglegesen eltűntek a korábbi közös családi rendezvények, összejövetelék. Valamennyi felperes korábbi életminősége korlátozottá vált az I. rendű felperes betegsége miatt, ami megalapozta számukra a nem vagyoni kártérítéshez való jogot, s amelynek összegét a keresettel egyezően határozta meg az elsőfokú bíróság.

A gondozás, háztartási kisegítés, gyógytorna költségének meghatározásánál az elsőfokú bíróság a X Bt. a felperesek által szolgáltatott adatait vette alapul, melynek a felperesek által indítványozott 75 %-os mértékben történő figyelembevételét arányosnak találta, tekintettel az EBH2009.2041 szám alatt közzétett ítéletben foglaltakra.

A gondozás és háztartási kisegítés címén előterjesztett igény az I. rendű felperes betegségével okozati összefüggésben indokolt és bizonyított. Az alperes magatartása miatt önellátásra képtelen I. rendű felperes gondozása nem tekinthető a II. rendű felperes, mint házastárs térítés nélkül végzendő tevékenységének, ezért a felperesi számítással egyezően kötelezte az elsőfokú bíróság az alperest 2016. április 30. napjával bezárólag gondozás címén 3 359 677 Ft, háztartási kisegítés címén pedig 2 459 720 Ft megfizetésére. A szakértő véleménye szerint az I. rendű felperes kórházból történt hazaérkezését követően az ápolása ugyan nem volt indokolt, de a mai napig szükséges gondozása napi négy órában. Az állapotromlás megelőzése érdekében indokolt mind a gyógytorna végzése, mind pedig a lépcsőzőgép és szobakerékpár használata. Az I. rendű felperes önállóan nem képes tömegközlekedési eszköz igénybevételére, ezért 2016. április 30. napjával bezárólag köteles az alperest az I. és a II. rendű felperesek részére személyenként megfizetni gyógytorna költsége címén 1 880 260 Ft-ot, míg közlekedési többletköltség címén 1 119 000 Ft-ot. Az I. rendű felperes nem tud kimozdulni lakásából, amely kényszerű otthontartózkodásával összefüggésben köztudomásúnak tekinthető a megnövekedett rezsiköltség és a kulturális többletköltség. Az ezen a jogcímenen előterjesztett igény nem eltúlzott, így az elsőfokú bíróság a 2016. április 30. napjáig terjedő időre vonatkozóan kötelezte az alperest az I. és a II. rendű felperesek javára személyenként 804 500 Ft rezsi többletkiadás, valamint 191 475 Ft kulturális többletkiadás megfizetésére. Ez összesen 9 814 632 Ft, amely után 2011. május 29. napjától jár a késedelmi kamat.

Az I. és a II. rendű felperesek 33 000 Ft-ért szobabiciklit és taposógépet vásároltak, a lakás átalakítása 200 000 Ft-ba került, amelyek az orvosszakértői vélemény alapján szükséges kiadások voltak. A korábbi gépjárműüket automata sebességváltósra cserélték, ennek vételára 810 000 Ft volt. Az orvosszakvéleményben foglaltak szerint az I. rendű felperes hagyományos kézi váltóval, illetve automata váltóval rendelkező gépjármű vezetésére egyaránt alkalmas, azonban önállóan tömegközlekedési eszköz igénybevételére nem képes. Az elsőfokú bíróság ezzel szemben a Y Szolgáltató Bt. 2006. október 3. napján kiállított gépjárművezetői alkalmassági véleménye, valamint az I. rendű felperes személyes megjelenése alapján arra az álláspontra helyezkedett, hogy indokolt volt a gépjármű lecserélése. Erre tekintettel az alperes köteles az I. és a II. rendű felpereseknek személyenként fejlesztőeszközökre 16 500 Ft-ot, 303 750 Ft gépjármű vásárlási költséget és 100 000 Ft lakásátalakítási költséget, valamint ezek késedelmi kamatát megfizetni.

A fenti bizonyítékok alapján 2016. május 1. napjától az I. rendű felperes élete végéig köteles az alperes az I. és a II. rendű felperesek számára személyenként a keresetnek megfelelően havi 106 975 Ft járadék megfizetésére.

A IV. rendű felperes 2005. november 27. és 2006. július 26. napjai között a korábbi havi 1-2 alkalom helyett 4-5 alkalommal utazott a **b-i** otthonából Be-re, illetve M-ra a személygépkocsijával, amivel 185 576 Ft közlekedési többletköltsége merült fel, ezért az alperes köteles ennek és késedelmi kamatának megfizetésére.

Az alperest az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján személyes illetékmentesség illette meg, ugyanakkor a pervesztessége miatt köteles a felperesek perköltségének megfizetésére. Az elsőfokú bíróság az alperest kötelezte a felperesek részleges költségmentességi joga folytán le nem rótt eljárási illeték, valamint 282 981 Ft szakértői díj állam részére történő megfizetésére a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése és a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. §-ának (2) bekezdése alapján.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben annak részbeni megváltoztatásával a nem vagyoni kártérítés összegét az I. és a II. rendű felperesek vonatkozásában személyenként 3 000 000 Ft-ra, a III. rendű felperes vonatkozásában 1 000 000 Ft-ra kérte leszállítani, míg a IV. rendű felperes nem vagyoni kártérítés iránti keresetének az elutasítását kérte. Ugyancsak elutasítani kérte a II. rendű felperes javára megítélt összesen 10 043 407 Ft vagyoni kár és kamatai iránti kereseti kérelmet, valamint a havi 106 975 Ft járadék iránti kereseti kérelmet. A felperesek javára megítélt nem vagyoni kártérítés összegét eltúlzottnak tartotta, amely nem illeszkedik a követendő bírói gyakorlatba, s amivel szemben sokkal életszerűbbek a biztosítók által a személybiztosítási szerződésekben alkalmazott kártérítési összegek. A IV. rendű felperes esetében teljesen hiányzik a nem vagyoni kártérítés jogalapja, míg a III. rendű felperes esetében annak mértéke eltúlzott. A vagyoni kárigényen belül továbbra sem fogadja el a X Bt. árlistáját, mint országosan irányadó mértéket. A II. rendű felperes amúgy is elvégzi a házimunkát, és az, hogy a férje fokozott törődést igényel, kifejezésre került a nem vagyoni kártérítésben. Ugyanez mondható el a háztartási kisegítéssel összefüggésben is. A fejlesztőeszközök és lakásátalakítás költségét nem vitatja. A gyógytorna költségére alapított követelés elutasítását kéri, mert a szükséges és indokolt gyógytornát a társadalombiztosítás finanszírozza, továbbá az otthoni torna költségét nem lehet kárként definiálni, mert a felperesek hivatásos gyógytornászt nem alkalmaznak. A felperesek nem bizonyították a rezsi többletköltségét, míg a gépjármű lecserélése a szakértői véleményből kitűnően nem volt indokolt. Az I. rendű felperes ki sem tud mozdulni otthonából, ezért közlekedési többletköltség nem számolható el a javára. A kulturális többletkiadás nem az I. rendű felperes állapotával, hanem a mai kor emberének normális igényével áll oksági kapcsolatban, ezért az nem hárítható át az alperesre. Ezen károk együttes összege nem haladhatja meg az 5 000 000 Ft-ot. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a felpereseknek személyenként ítélte meg a vagyoni kártérítést, ahogy azt is, hogy az illetékmentes alperest a le nem rótt kereseti illeték megfizetésére kötelezte.

A felperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet fellebbezéssel támadott részének helybenhagyását kérték annak helyes indokai, valamint az általuk az elsőfokú eljárásban előadottak alapján.

A beavatkozó az alperes fellebbezéséhez csatlakozott nyilatkozatával.

Az ítélet tábla a Pp. 253. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel fellebbezés hiányában nem érintette az elsőfokú bíróság ítéletének a nem vagyoni kártérítés alperes által nem vitatott összegére vonatkozó rendelkezését. A fellebbezést részben alaposnak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a vagyoni kártérítés iránti kereset vonatkozásában a jogvita elbírálásához szükséges mértékben nem tárta fel, és abból levont következtetéseinek sem adta megfelelő indokát, míg a nem vagyoni kártérítés iránti kereset tekintetében részben helytelen következtetésre jutott.

Tény, hogy az I. rendű felperesnek az alperes magatartása következtében mind a fizikai, mind a lelki egészsége károsodott, ahogy a II. rendű felperesnél a pszichés egészségkárosodás mellett a fizikai egészségkárosodás és az alperesi magatartás közötti okozati összefüggés sem zárható ki. Az akkor 11 éves III. rendű felperes közvetlenül átélte az I. rendű felperes károsodása jelentette traumát, ám hamarosan középiskolás lett, ahonnan olyan időben tért haza, amikor az I. rendű felperes ellátását jelentő napi rutin véget ért, így ezzel - legalábbis iskolaidőben - nem kellett szembesülnie; az ő oldalán maradandó egészségkárosodás nem alakult ki, ahogy a IV. rendű felperesnél sem, akinél a távolságból fakadó bűntudat jelentkezett alapvetően.

Ezen körülményekre, valamint az elsőfokú ítéletben rögzített immateriális hátrányokra tekintettel az ítélet tábla álláspontja az, hogy a felperesek oldalán eltúlzott összegben került megállapításra a nem vagyoni kártérítés összege.

Az immateriális sérelmek helyrehozhatatlanok, a kár mértéke nem állapítható meg objektív mérce szerint, az minden esetben bírói mérlegelésen alapul, melynek során az egyedi körülmények gondos és részletes mérlegelése mellett, a mértéktartás követelményének megfelelően, igazodni kell a jogalkalmazás kialakult gyakorlatához.

A nem vagyoni kártérítés a társadalomban élő és ahhoz különböző formákban kapcsolódó állampolgárok autonómiáját ért, de nem kizárólag a személyhez fűződő jogok megsértéséből eredő hátrányok vagyoni eszközökkel történő kiegyenlítésének általános polgári jogi jogintézményévé vált, amelynek alapja a vagyoni károk körén kívül eső valamely immateriális sérelem. A nem vagyoni kárpótlásnak az a rendeltetése, hogy segítse a károsultat életviszonyainak, életvitelének a károsító esemény következtében megváltozott körülményekhez igazodó kialakításában, s egyidejűleg biztosítsa a nem vagyoni hátrányból eredő nehézségek leküzdését, illetőleg más lehetőségek megteremtésével enyhítse azokat a hátrányokat, amelyek a károkozás folytán a károsultat érték. Ehhez a károsult személyi körülményeit, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménynek a károsult személyével való összefüggéseit kell döntő súllyal értékelni.

Az ítélkezési gyakorlat szerint a nem vagyoni kárpótlás mértékének meghatározásánál a károsult személy körülményeit, életkorát, a társadalomban elfoglalt helyzetét, a káreseménynek a károsult személyével való összefüggéseit kell döntő súllyal értékelni. A nem vagyoni kárpótlás mértékének megállapításánál tehát a jogsértés súlyát és a következmények súlyosságát kell figyelembe venni, nem hagyható figyelmen kívül az összeg meghatározásánál a hasonló következményekkel járó, korabeli káreseményekkel kapcsolatos ítélkezési gyakorlat és az annak megfelelő egységes megítélés követelménye sem.

A nem vagyoni kártérítés egyik funkciója a kompenzáció, a személyi sérelem, hátrány hozzávetőleges kiegyensúlyozása pénzbeli szolgáltatás nyújtásával. A kompenzáció a tönkretett életlehetőségeket helyettesítő, kiegyensúlyozó, az elveszett helyett más nemű előnyt nyújtó funkciókat tölt be.

A nem vagyoni kártérítés felperesek esetében meghatározott összege az elszenvedett nem vagyoni hátrányokhoz viszonyítva a korabeli ár- és értékviszonyokhoz képest kirívóan magas, s nem felel meg az egységes megítélés követelményének. Ennek alátámasztására az ítéltábla hivatkozik a Fővárosi Ítéltábla 7.Pf.21.747/2014/5. és a 7.Pf.20.347/2010/4., valamint a Kúria Pfv.III.20.007/2015/6. szám alatti határozataira. Az első esetben egy 2007. március 5. napján bekövetkezett káresemény következtében - amely miatt az I. rendű felperes bal alsó végtag részlegesen lebénult, azóta széklet- és vizelettartási nehézséggel küzd, élettére az otthonára korlátozódóan beszűkült, valamint pszichésen is károsodott - az I. rendű felperesnek 5 000 000 Ft, a házastársának 2 000 000 Ft, míg a közös gyermeküknek 1 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg annak kamataival együtt. A Fővárosi Ítéltábla másodikként hivatkozott döntésével egy 2002. évi káresemény miatt - amelynek következménye az orvosi műhiba miatt kialakult incomplett cauda szindróma - az I. rendű felperesnek 5 000 000 Ft, a házastársának pedig 2 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést ítélt meg annak kamataival együtt. A Kúria a fentebb hivatkozott döntésével pedig egy 2010. július 8. napi káresemény miatt - amelynek következtében az akkor 36 éves I. rendű felperes végtagjain műtéti hegek láthatóak, a bal alsó végtag izomzata megfogyatkozott, mindkét térde deformálódott, a térdmozgások és a jobb csípő mozgása beszűkült, a jobb alsó végtagja két centiméterrel megrövidült, támbottal jár, továbbá pszichésen is károsodott - az I. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét - a peren kívül megfizetett 500 000 Ft mellé - 3 000 000 Ft-ban határozta meg, ezzel leszállítva a Pécsi Ítéltábla által részére megítélt 12 000 000 Ft nem vagyoni kártérítést.

Ebből következően a nem vagyoni kártérítésnek az elsőfokú bíróság által megítélt összege valamennyi felperes vonatkozásában eltúlzott, az nem áll arányban az elszenvedett és kompenzálendő immateriális hátrányokkal, ahogy nem felel meg az egységes megítélés követelményének sem, ezért az ítéltábla az egyes felpereseket megillető nem vagyoni kártérítés összegét a rendelkező részben foglaltak szerint leszállította 8, 6 és 1 millió, illetőleg ötszázezer forintra, mert ezek az összegek szükségesek, de egyben elegendőek is az egyes felperesekért nem vagyoni sérelmek ellentételezéséhez.

Az elsőfokú bíróság a vagyoni kárigény vonatkozásában a bizonyítási eljárás keretén belül mindössze orvosszakértői véleményeket szerzett be, s tanúkat hallgatott ki, ám a keresetet nem egyértelműsítette, a fennálló ellentmondásokat nem tisztázta, a tényállást nem derítette fel a szükséges mértékben, hanem a felperesek által előadott igényeket kontroll nélkül megalapozottnak tekintette, ebből fakadóan nem tett eleget a Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alapján őt terhelő tájékoztatási kötelezettségének, ahogy a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésén nyugvó indokolási kötelezettségének sem.

Mivel a rendelkezésre álló adatok alapján megnyugtató döntést nem volt hozható, ezért az alperes fellebbezését e tekintetben az ítéltábla érdemben nem tudta elbírálni.

A gondozási, háztartási kisegítési és gyógytorna miatt felmerülő időszükséglet vonatkozásában ellentmondás volt a keresetben előadottak, valamint az eljárás során felmerült adatok között. A felperesek az utóbbi időszak tekintetében - így a járadékszámítás alapjaként is - azt adták elő, hogy az I. rendű felperes gondozása napi szinten 4 óra elfoglaltságot jelent, míg a gyógytorna egy órát - ez összesen naponta öt óra. Ezzel szemben a II. rendű felperes azt adta elő személyesen - a 106. sorszámu jegyzőkönyv 6. oldalán rögzítettek szerint -, hogy a gondozással és gyógytornával naponta 3-4 óra elfoglaltsága van. Nem vitatva, hogy az orvosszakértő napi 4+1 órában a gondozással és gyógytornával eltöltendő időt, nem ez az elméleti szám képezheti az alperes helytállási kötelezettségének az alapját, hanem az ezen tevékenységekkel ténylegesen felmerülő időszükséglet.

Hiányos volt az elsőfokú bíróság ítélete annyiban, hogy abból nem állapítható meg: az egyes tevékenységekre - és a háztartási kisegítés esetében az év egyes szakaszaiban - napi hány óra alapulvételével milyen díjat határozott meg. E tekintetben arra is figyelemmel kell lenni, hogy a felperesek a X Bt. árlistájából az egyes tevékenységekre jutó időszükségletet önállóan vették alapul, nem pedig a gondozásra, háztartási kisegítésre és gyógytornára naponta fordítandó időt összesen, márpedig a becsatolt kimutatásból megállapítható, hogy minél nagyobb a napi óraszám, annál alacsonyabb az egy órára elszámolható díj. Így például 2005. évben (a keresetlevél F/3. alatti melléklete szerint) egy óra díja 1000 Ft, két óráé 1560 Ft, négy óráé pedig 2680 Ft volt, amelyeket külön összeadva 5240 Ft adódik, míg eleve napi hét órával számolva az egy napi díj együttes összege 4360 Ft. Ugyanez az elv irányadó a későbbi években is, ám egyre nagyobb eltéréssel. Sem a felperesek, sem az elsőfokú bíróság részéről nincs magyarázat arra, hogy mi indokolja az egyes tevékenységek külön, s ezáltal magasabb áron történő elszámolását.

Nem vitatva, hogy a háztartással járó kiadások megnövekedése a perbeli esetben lehet köztudomású, s annak összege becsléssel is megállapítható, a megnövekedett rezsiköltséggel összefüggésben mindössze a felperesi előadás kritikátlan átvételére került sor az elsőfokú bíróság részéről anélkül, hogy az ezt az igényt megalapozó körülmények feltárásra kerültek volna, értve ezalatt, hogy mely kiadások növekedtek meg a káreseményt követően, s azok egyáltalán milyen nagyságrendben terheltek az I-II. rendű felpereseket. Az sem hagyható figyelmen kívül, hogy a felperesek által elszámolni kívánt időszak több, mint tíz évet fog át, mégis havonta azonos összegben állítják többletkiadásukat.

Nem tisztázott, hogy az I-II. rendű felperesek a korábbi gépkocsijukat mennyiért adták el, hiszen ők a káresemény következtében szükségessé vált csere többletköltségére tarthatnak igényt. A fellebbezési tárgyaláson előadottak szerint 200 000 Ft körül volt a korábbi gépkocsiért kapott vételár, amihez képest jóval nagyobb volt a megvásárolt gépkocsi vételára. A forgalmi rendszámból kiindulva korban egymáshoz közelálló gépkocsikról szó, ezt önmagában nem indokolja, hogy az utóbb vett gépjármű automata sebességváltóval szerelt, azt a felperesi előadást pedig semmi nem támasztja alá - különösen nem a forgalmi engedély -, hogy ez a gépkocsi hycomat lett volna. A két gépjármű állapotában, értékében meglévő eltérés tisztázása azért fontos, mert az alperes csak a magatartásával okozati összefüggésben bekövetkezett károk (költségek) viselésére köteles.

Az I-II. rendű felperesek által előadott utazási többletköltség is rendkívül eltúlzott amiatt, hogy a saját - fellebbezési tárgyaláson tett - nyilatkozatuk szerint havonta három-négy alkalommal megy el az I. rendű felperes a helyben lévő háziorvoshoz, s csak háromhavonta kontrollra, ami M-on van. Ehhez képest a káreseménytől felszámított havi 20 000 Ft többletköltség aránytalan.

A IV. rendű felperes által igényelt közlekedési költség sem bizonyított. Az ő előadása szerint a korábbi havi 1-2 látogatás helyett erre 3-4 alkalommal került sor, mégis 2005. decemberére 4500 km-t kíván elszámolni. Az is magyarázat nélküli, hogy a vonat másodosztályú utazással szemben miért kívánja a személygépkocsi költségét az alperesre terhelni.

Tekintettel az alperesi ellenkérelemre, az elsőfokú bíróság nem mellőzhette volna a Pp. 3. §ának (3) bekezdése alapján őt terhelő tájékoztatási kötelezettség teljesítését, méghozzá a Polgári perrendtartás tájékoztatási kötelezettségre vonatkozó szabályainak alkalmazásával kapcsolatos egyes kérdésekről címmel kiadott 1/2009. (VI. 24.) PK véleményben foglaltaknak, különösen annak 3. és 4. pontjában írtaknak megfelelően. Ezek szerint a tájékoztatást a bíróságnak a fél részére az eljárás olyan szakaszában kell megadnia, amikor a bizonyítandó tények már ismertek és megállapítható, hogy a fél nincs kellőképpen tisztában bizonyítási kötelezettsége tartalmával. A

tájékoztatásnak folyamatosan igazodnia kell a felek per során változó nyilatkozataihoz, követnie kell az esetleges keresetváltoztatásokat, kereset kiterjesztéseket. A tájékoztatásnak az adott tényállításokra vonatkozóan egyediesítettnek és teljeskörűnek, valamennyi elbírálásra kerülő kérelemre kiterjedőnek kell lennie. A tájékoztatási kötelezettség nem teljesíthető csupán a Pp. 3. §-ának (3) bekezdésére és 164. §-ának (1) bekezdésére utaló általános tájékoztatással.

A leírtak miatt az ítéletábra a nem vagyoni kárigény tekintetében a Pp. 213. §-ának (2) bekezdése alapján részítélettel határozott, s az elsőfokú ítélet fellebbezett részét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatva az egyes felperesek részére megítélt tőkeösszeget leszállította. A vagyoni kárigény tekintetében a Pp. 3. §-ának (3) és a Pp. 164. §-ának (1) bekezdésében, valamint a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében foglaltak be nem tartása az elsőfokú eljárás szabályainak olyan lényeges megsértését jelentették, amelyek miatt a Pp. 252. §-ának (2) bekezdése alapján volt szükséges az elsőfokú bíróság ítéletét - a fellebbezési kérelem, illetőleg a fellebbezési ellenkérelem korlátaira tekintet nélkül - hatályon kívül helyezni, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítani. Emellett az ítéletábra mellőzte az alperes illetékfizetési kötelezettségét az elsőfokú bíróság által is hivatkozott személyes illetékmentessége okán, ahogy mellőzte az államnak járó perköltségről (helyesebben az állam által előlegezett költség viseléséről) való rendelkezést is, mivel annak tárgyában a perbeli jogvita végleges - a vagyoni kárigényre is kiterjedő - lezárásakor hozható döntés. Szintén mellőzte az alperes marasztalását a felperesek perköltségében, s az érdemben elbírált kereseti kérelem tekintetében a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján rendelkezett.

A megismételt eljárásban a fentebb részletezettek szerint tájékoztatni kell a felpereseket a bizonyítandó tényekről, majd az ezt követően előterjesztett adekvát bizonyítási kérelmeket teljesíteni kell, a kereseti tényelődás és a felperesek nyilatkozatai közötti ellentmondásokat meg kell kísérelni feloldani, végezetül a döntés meghozatala során a Pp. 221. §-ának (1) bekezdésében írtak szerint kell eljárni.

A részítélettel elbírált rész tekintetében az ítéletábra a Pp. 81. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján rendelkezett akként, hogy a felek a saját költségeiket maguk viselik, míg a felperesek személyes költségmentessége és az alperes személyes illetékmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték az állam terhén marad az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 4. §-ának (1) bekezdése és a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése alapján. A hatályon kívül helyezett rész vonatkozásában az eljárás folyamatban maradt, ezért az ítéletábra mindössze megállapította a perköltség összegét a Pp. 252. §-ának (4) bekezdése alapján, amelynek viselése kérdésében az elsőfokú bíróság fog határozni. A jogi képviselővel eljáró felek és beavatkozó oldalán felmerült perköltség összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének b) pontja és (5) bekezdése, valamint a 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján, ám a rendelet 3. §-ának (6) bekezdése szerint a kifejtett tevékenységhez igazodó mérsékelt összegben állapította meg.

Debrecen, 2016. december 1. napján

Dr. Csikiné dr. Gyuranecz Márta sk. a tanács elnöke, dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, dr. Pribula László sk. bíró